

Innst. 352 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 18 S (2010–2011)

Innstilling fra justiskomiteen om årsrapport fra Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag for 2010

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal utvalgene for rettfærdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettfærdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter den kan enkeltpersoner søke om et skjønsmessig vederlag av staten for forhold der personen er kommet særlig uheldig ut og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag.

1.2 Orientering om arbeidet

Det har i 2010 vært tre utvalg i arbeid. Utvalgene har til sammen holdt 27 møter i 2010. Det har også dette året vært nedgang i antallet nye saker som faller inn under særordningene, mens antallet søknader etter alminnelige rettfærdsvederlagsordninger er uforandret fra året før.

Stortinget har i 2010 behandlet to enkeltsaker som i 2009 ble fremlagt på vegne av utvalg I. Stortinget innvilget vederlag i tråd med utvalgets tilrådsninger ved vedtakelsen av Innst. 138 S (2009–2010).

1.3 Resultater

Det er i 2010 avgjort 1 168 saker i utvalgene. Dette er en nedgang fra året før på 30 pst. Sakene inneholder i større grad enn tidligere flere søknadsgrunnlag, og er av den grunn mer ressurskrevende å behandle. Dette gjelder særlig saker etter alminnelig rettfærdsvederlagsordning, der det i 2010 er behandlet 438 enkeltsaker. Det er totalt behandlet 1 349 ulike grunnlag etter alminnelig ordning.

Av søkerne som har fått sin sak avgjort av utvalget, er 46 pst. kvinner og 54 pst. menn. Statens sivilrettsforvaltning anser at fordelingen mellom kjønnene er innen normalvariasjon sammenlignet med tidligere år.

Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise saker helt eller delvis, dersom de gjelder forhold som etter fast praksis ikke gir grunnlag for rettfærdsvederlag. I 2010 er 88 saker avvist i sin helhet fra realitetsbehandling i utvalgene. Sakene fordeler seg likt mellom kjønnene med 50 pst. kvinner og menn. I tillegg er det avvist enkeltgrunnlag i saker, der saken for øvrig tas til behandling. Dette gjelder 414 grunnlag. De vanligste grunnlag for avvisning er at forholdet er omfattet av andre offentlige erstatningsordninger eller trygdeforhold, eller at søknaden gjelder vanskelige oppvekstforhold der det offentlige ikke har hatt noen rolle.

En sak skal anses bortfalt og avsluttes dersom søker dør før vedtak er truffet. Det er i 2010 avsluttet 11 saker på dette grunnlaget.

Det er i 2010 utbetalt 130,9 mill. kroner i rettfærdsvederlag av staten. Dette er en nedgang på 36 pst. fra året før, da det ble utbetalt 203,2 mill. kroner. Nedgangen er hovedsakelig en følge av at det er innvilget vederlag i 890 saker i 2010, mens det året før ble innvilget vederlag i 1 287 saker.

Det er ingen restanser i Statens sivilrettsforvaltning på fagfeltet rettferdsvederlag. Det er imidlertid fortsatt restanser i eksterne faginstanser, selv om det også her er en positiv utvikling. Ved årets utløp er det 1 372 forhold under forberedende saksbehandling i faginstanser, mens det på samme tid i fjor var 1 985 forhold til utredning. Det store flertallet av restansesakene er mottatt i 2010. Likevel er det fortsatt 450 forhold til utredning hos andre faginstanser der søknaden er mottatt i 2009, og 40 forhold der søknaden er mottatt i 2008.

Det er definerte mål for saksbehandlingstiden i saker vedrørende rettferdsvederlag, fastsatt av en regjeringsoppnevnt embetsmannsgruppe. Målet er 1 måneders saksbehandlingstid for ferdigstilling av saken i Statens sivilrettsforvaltning, etter at alle dokumenter er mottatt. Videre er målet 12 måneders saksbehandlingstid for saker som utelukkende behandles i Statens sivilrettsforvaltning. Begge disse målene er i 2010 nådd i Statens sivilrettsforvaltning i det alt vesentlige av sakene.

Målsettingen for saker som utredes hos faginstanser er totalt 14 måneders saksbehandlingstid, hvor faginstansen har 12 måneder til sitt forberedende arbeid.

Når det gjelder saker med flere grunnlag, herunder forhold etter alminnelig rettferdsvederlagsordning, opplyser Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet å ha en saksbehandlingstid på om lag 15 måneder. Arbeids- og velferdsdirektoratet opplyser å ha en saksbehandlingstid på om lag 16 måneder. Helsedirektoratet oppgir om lag 19 måneder. Utdanningsdirektoratet opplyser å ha en saksbehandlingstid på om lag 24 måneder.

1.4 Utvikling 2011

Ledelsen i Utvalget for rettferdsvederlag vil også i 2011 delta i samarbeidet med sekretariat og faginstanser for å bidra til god, rasjonell og enhetlig behandling av sakene.

Som følge av nedgangen i saksmengde er det besluttet at utvalg III ikke skal gjenoppnevnes ved oppnevningsperiodens utløp 28. februar 2011.

Stortinget har ved vedtakelsen av statsbudsjettet for 2011 besluttet at utvalget for rettferdsvederlag etter den alminnelige rettferdsvederlagsordning får fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil kr 250 000 i den enkelte sak. Endringen innebærer ikke en automatisk tilsvarende økning av tilkjente rettferdsvederlag og vil ikke få betydning for allerede avgjorte saker.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Sigvald Oppebøen Hansen, Stine Renate Håheim, Thor Lillehovde og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Morten Ørsal Johansen, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til årsrapporten for 2010 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag og tar denne til orientering. Rapporten viser at utvalgene har hatt stor aktivitet også i 2010, noe komiteen finner positivt. Også det faktum at antallet nye søknader er synkende, mener komiteen viser et positivt signal og muligens bevitner at færre mener seg berettiget til erstatning fra staten.

Komiteen registrerer at utvalgene har avgjort 30 pst. færre saker i 2010 sammenliknet med året før. Årsaken til dette er flere påståtte grunnlag i flere saker, noe som gjør saksbehandlingen mer ressurskrevende. Komiteen er imidlertid bekymret for dette, sammenholdt med at ett av de faste utvalgene legges ned. Av denne grunn forutsettes det at de gjenværende utvalg har kontroll, slik at nye restanser ikke opparbeides som følge av den lavere kapasitet som vil være tilgjengelig fremover.

Komiteen registrerer videre at utbetalingene har blitt redusert med 36 pst. som følge av innvilgelse i færre saker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har blitt oppmerksomme på at krigsbarn føler seg urettferdig behandlet av rettferdsvederlagsutvalgene og at noen av dem ønsker ny behandling av sine saker. Disse har gjennomgått omfattende mishandling og mobbing i ung alder uten å få tilstrekkelig oppreisning før saken ble foreldet etter vanlige erstatningsordninger. Krigsbarna som søkte rettferdsvederlag, mottok en engangssum på 20 000 kroner. Til sammenlikning fikk samer og kvenner innvilget 60 000 kroner for overlast de led i sin barndom.

På denne bakgrunn ønsker disse medlemmer ny behandling av sakene til krigsbarn i rettferdsvederlagsutvalgene og fremmer følgende forslag:

«Stortingets utvalg for rettferdsvederlag tar saker vedrørende erstatning til krigsbarn opp til ny behandling.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag tar saker vedrørende erstatning til krigsbarn opp til ny behandling.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 18 S (2010–2011) – Årsrapport fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag for 2010 – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 24. mai 2011

Per Sandberg

leder og ordfører

